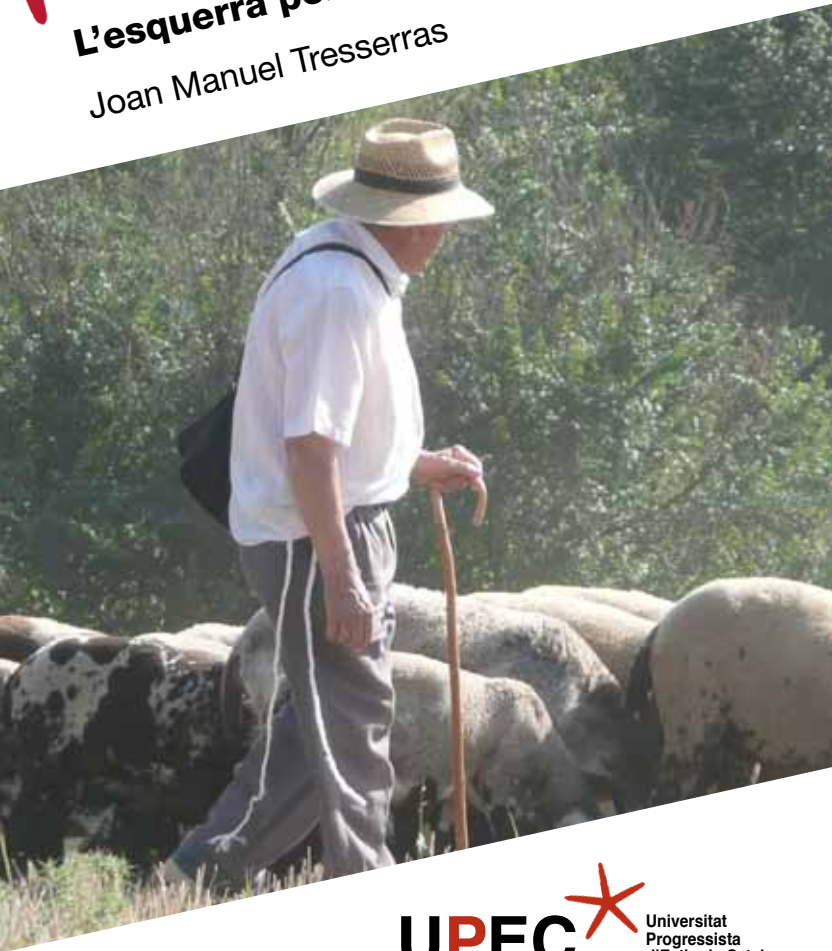

27

L'esquerra persuasiva

Joan Manuel Tresserras

UPEC

Universitat
Progressista
d'Estiu de Catalunya

Universitat Progressista
d'Estiu de Catalunya (UPEC) és filla d'un
llinatge que no vol que resti desconegut.
Fills i néts de les aspiracions de les classes
populars catalanes del segle XIX, plasmades
en el seu vell lema "Instruir-vos i sereu lliures, associeu-
vos i sereu forts, estimeu-vos i sereu feliços", fills i néts
de l'esforç de la primavera republicana dels anys trenta
on s'anunciava que "Per damunt de tot, cultura.
Res no quedarà de l'esforç cívic dels nostres dies sense
la pressió d'un ambient que ens porti a tots pels
camins més càlids de la intel·ligència" i fills i néts de
l'antifranquisme social i polític que aconseguí reconstruir
la raó democràtica al nostre país, volem que el llegat del
passat també teixeixi el nostre present cap al futur.

Autor: Joan Manuel Tresserras
Assessorament lingüístic: Montse Alba i Mar Olivé
Coordinació de la publicació: Montse Alba

Edita: UPEC
Producció: Primera Impressió
ISBN. 978-84-614-1983-8
DL. B-27558-2010

El contingut d'aquesta publicació pot ser reproduït, sempre que se'n citi la procedència.

Aquest llibre està imprès en paper certificat FSC, Boscos Ben Gestionats, Fons controlades i fusta i fibra reciclada.

L'esquerra persuasiva

Joan Manuel Tresserras

Conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació

NOTA. La situació política del moment, en plena negociació del finançament del país, no va fer possible la participació del vicepresident del Govern de la Generalitat de Catalunya, Honorable Sr. Josep Lluís Carod-Rovira, a l'acte de cloenda de la UPEC. En la seva representació hi va assistir el conseller Tresserras.

En primer lloc, vull agrair la vostra presència en un acte al qual assisteixo en representació del vicepresident del Govern, Honorable Sr. Josep Lluís Carod-Rovira. A partir del text que havia de servir de base a la seva intervenció, i que comparteixo plenament, faré la meva.

5

És en el marc de la crisi global que la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya pren més sentit que mai. I és que gaudir d'un marc de debat de qualitat i, sobretot, de generació de propostes i d'anàlisi de les polítiques progressistes a Catalunya és, actualment, del tot necessari.

Davant la crisi global, l'esquerra ha patit un cert complex de Cassandra: Apol·lo li va donar el do de la profecia i li va retirar la virtut de la persuasió. Podia predir la desfeta de Troia, però no convèncer els seus ciutadans d'evitar-la.

Doncs bé, els grans profetes del progressisme s'han apressat a proclamar que tenien raó, s'han refugiat en l'autocomplaença de la crítica.

Tanmateix, mentre l'esquerra proclamava la seva superioritat analítica, l'acompliment de les seves profecies, els ciutadans li retiraven la raó electoral. En conseqüència, la dreta ha guanyat les eleccions europees -veurem quin paper fa l'esquerra en l'elecció del nou president de la Comissió- i, en la majoria de les capitals del continent, hi governen partits de dretes.

- 6 La dreta s'ha embrancat en una espiral retòrica reformista. Hom ha sentit a parlar, fins i tot, de "refundació del capitalisme". Una expressió d'un deix lampedusià clarament identificable: que tot canviï per tal que no canviï res. Però, tanmateix, sembla que l'esquerra tingui la raó i la dreta, en canvi, gaudeixi de credibilitat per a treure'ns de la crisi.

L'esquerra ha d'abandonar fórmules maniquees que es fan servir de vegades en campanyes electorals, a l'estil de "crisi de dretes, solucions d'esquerres". I ha de deixar de banda la simple apel·lació a la por dels ciutadans com a únic argument per a derrotar la dreta. L'apel·lació a la por és

un recurs profundament i essencialment de dretes. La por resulta paralitzant, és l'argument de qui vol conservar –el poder, tal vegada?; no de qui vol transformar, impulsar canvis reals.

L'esquerra ha de construir un missatge progressista a nivell global que sigui engrescador i ple de propostes. L'esquerra ha de mobilitzar i il·lusionar, aquesta és la seva grandesa.

Cal construir un consens sobre el que és el bé públic en l'àmbit global i com s'assoleix en el marc d'un futur compartit. En aquest sentit, l'esquerra ha de passar de la profecia a la persuasió i ha de prendre partit, encara que sigui a risc de perdre puresa. Per dir-ho com el poeta Gabriel Celaya: *“Maldigo la poesía de quien no toma partido hasta mancharse”*.

l prendre partit vol dir comprometre's amb els canvis. No n'hi ha prou amb un keynesianisme de curta volada fruit de l'ansietat electoral. Un important eurodiputat deia que sempre que demanava consell a dos economistes obtenia dues respostes diferents, fins i tot tres si un d'aquests economistes era Keynes.

Cal destriar el gra de la palla i optar per aquelles mesures que, a llarg termini, poden tenir un impacte positiu. S'ha d'aturar, no cal dir, el cop de la crisi, però pensar tot seguit en les generacions futures. Cal tenir, en definitiva, la mirada llarga.

Probablement, el dilema principal que té plantejat en aquest moment el Govern català és la demanda de serveis socials derivada de la crisi. Doncs bé, la pressió que hi ha en aquest sentit és tan gran, l'efecte sobre les persones concretes és tan profund, que correm el risc de destinar els pocs recursos que tenim a mesures de caràcter pal·liatiu.

8

Tanmateix, no es tracta únicament de pal·liar la crisi, sinó de fer servir una part dels recursos en aplicar les mesures que ens han de permetre sortir-ne. Hem de fer, per exemple, inversions públiques estratègiques que apuntin cap als nous sectors. Som encara lluny de l'economia del coneixement, ja que les nostres inversions en formació, educació, cultura, recerca... se situen per darrera del que demanda la transició a una nova societat.

Per tal de dur a terme la doble tasca d'atendre el present i preveure el futur, hem d'encertar les preguntes. En primer lloc, l'esquerra s'ha de pregun-

tar per què amb la crisi s'ha revalorat el paper de les institucions, de l'Estat i de la intervenció pública, i no ho ha fet el paper de la política. És que el polític, concretament, no és prou percebut com un servidor públic?

Hi ha un profund descrèdit de la política, en bona part justificat. Ho és per la forma de fer política que hem anat adoptant i que ens allunya d'alguns elements fonamentals de l'acció política que es duia a terme en moments pitjors dels que vivim. En canvi, els darrers lustres han predominat l'eclecticisme, la teatralitat, la declaració en resposta a una altra declaració... O sigui, la política sotmesa al dictat de l'espectacle. D'un espectacle que els mitjans de comunicació fan recurrent, perquè és a través d'aquests mitjans que els polítics poden entrar en contacte amb la gent que, eventualment, pugui votar-los.

Aquesta reducció de la política com a conseqüència de la dèria per l'obtenció de l'efecte mediàtic és absolutament perniciosa. Però no és només l'efecte mediàtic, perquè aquesta centralitat dels mitjans ha condicionat també les formes de fer política, les ha colonitzat i ha allunyat l'acció política del conjunt de la gent. Aquesta és una realitat que

hem de reconèixer, i, ara que torna a plantejar-se amb urgència el tema de la llei electoral, esdevé una qüestió absolutament bàsica. Com també ho és la transformació interna dels partits i, en definitiva, el replantejament radical de les maneres de fer política.

10 És possible que la crisi de l'esquerra tingui alguna cosa a veure amb tot això. Fa uns anys, jo ho podia pensar des de la universitat, però ara ho puc palpar cada dia. I, des del Govern, us puc assegurar que a vegades es té una sensació de solitud. I és que ni tan sols es pot comptar amb l'exercici de la crítica d'una manera constant, persistent. Una crítica que als polítics ens és absolutament necessària, perquè les urgències no ens permeten fer una reflexió profunda.

Des de fora del Govern hi ha menys informació, però és més fàcil prendre perspectiva. Per això, si ningú t'acompanya en el trajecte des de la complexitat, però també des del rigor, de vegades et trobes una mica sol, com perdut. Des d'aquest punt de vista, el Govern de la legislatura anterior i aquest Govern estan sols. I aquella intel·lectualitat que se suposava hegemònicament d'esquerra, en aquests moments sembla desapareguda, no

està actuant exercint la crítica, formulant propostes, inspirant iniciatives, establint espais de debat, aprofundint des de la teoria i fiscalitzant les pràctiques de govern.

Per tant, no només no traiem profit del fet que al Govern de Catalunya hi ha l'esquerra, sinó que, a més a més, hi ha com una mena d'allunyament d'aquests sectors intel·lectuals. En conseqüència, trobes a faltar la crítica radical i implacable, però positiva. La crítica que intenta apuntar sortides que de vegades, des de l'exercici de la política, no s'arriben a veure. D'aquesta mancança se n'esdevé un empobriment col·lectiu molt profund.

Davant el vertigen provocat per la crisi, l'esquerra no es pot apuntar a les mesures d'estimulació econòmica sense sentit, a la despesa pública sense objectius de canvi estructural clars. Ja sabeu que, en termes mèdics, el creixement descontrolat d'algunes cèl·lules és un càncer. El dilema, doncs, no és creixement econòmic sí o creixement econòmic no, sinó creixement per a què?, creixement en què?

No ens estem apuntant aquí a les tesis del decreixement, però sí a les del creixement

amb sentit. Hem de créixer amb qualitat social, laboral i mediambiental, però sobretot hem de créixer sent capaços de distribuir amb justícia social els beneficis d'aquest creixement.

L'esquerra ha de recuperar el do de la llibertat al costat de la igualtat com un dels valors que verte-bren les seves polítiques. Si alguna cosa ha comportat aquesta crisi és la consciència clara de la ciutadania que ni les persones directament ni a través de les institucions democràtiques que les representen controlen elements claus que deter-minen el seu futur.

12

Per tant, és l'esquerra qui, enfront de derives sense rumb, ha de retornar als ciutadans la llibertat de determinar el seu futur, la possibilitat de dur a terme el seu projecte vital. I això vol dir també eines per afrontar els reptes de la globalització. Aquest és el vessant progressista de la seguretat: seguretat enfront de l'especulació, en la defensa dels drets i llibertats, en la cohesió social, en la regulació dels mercats, etc. I cal també recuperar la legitimitat democràtica de la força impulsora dels canvis a nivell global. Els canvis s'han de produir a través d'aquesta legitimitat, no de qual-sevol mà invisible que condicioni la democràcia.

A propòsit d'això, també estic convençut que dins del pensament d'esquerres i de la necessària revisió dels seus fonaments hi ha algunes certes sobre el que significa, al segle XXI, la qualitat democràtica. A la nostra època, bona part dels moviments més avançats de tot el món, els que tenen bases teòriques i experiència pràctica més sòlides, s'estan plantejant la qüestió dels escenaris i els àmbits de decisió. Posaré un exemple: si s'ha de fer un dipòsit de residus nuclears a Collserola, qui ho ha de decidir? Els habitants de Barcelona i de Sant Cugat del Vallès? L'Àrea Metropolitana? Els consells comarcals corresponents? La Diputació de Barcelona? La Generalitat? El Govern espanyol? La Unió Europea? L'ONU? Qui ho ha de decidir?

En el futur, la qualitat democràtica dependrà, en bona mesura, de com es teixeixi la xarxa complexa d'àmbits de decisió diferents però interconnectats. Si voleu, podem dir-ne àmbits de sobirania. Aquests àmbits seran diferents en funció de quina mena de temes es tractin i del seu impacte i abast. I, en bona part, tot el tema nacional i la relació de Catalunya amb Espanya i de Catalunya amb Europa es ventila al voltant d'aquesta qüestió, que esdevé central des del punt de vista

col·lectiu. És la qüestió de l'arquitectura de les interdependències (o les inter-independències).

L'esquerra encara està plantejant-se tots aquests temes en termes antics: nacionalisme, federalisme, independentisme... Probablement, també haurem de vetllar per l'actualització d'aquests elements conceptuals, per tal de poder plantejar millor el cas català dins la gran complexitat del marc europeu i, alhora, garantir el model de qualitat democràtica que s'adapti més bé a la nostra realitat.

14

Gràcies per la feina desplegada per la UPEC, per la invitació i per haver-me permès aquesta transgressió amb la complicitat del vicepresident del Govern, el polític i intel·lectual a qui més admiro. Molt bona tarda.

Consell Social

- Comissions Obreres - CCOO
- Unió General de Treballadors - UGT
- Fundació Josep Irla
- Fundació l'Alternativa
- Fundació Nous Horitzons
- Fundació Rafael Campalans

- Acció Escolta de Catalunya
- Acció Jove - Joves de CCOO
- Associació Catalana per la Pau
- Avalot
- Casals de Joves de Catalunya
- Cooperació
- Entorn SCCL
- Escola Lliure El Sol
- ESPLAC - Esplais Catalans
- Fundació Catalunya Segle XXI
- Fundació Ferrer i Guàrdia
- Fundació Pere Ardiaca
- Fundació Terra
- SOS Racisme

- Associació de Joves Estudiants de Catalunya - AJEC
- Associació d'Estudiants Progressistes - AEP
- Ateneus Laics
- Col·lectius de Joves Comunistes - CJC-Joventut Comunista
- Estudiants en acció
- Fundació Cipriano García
- Fundació Josep Comaposada
- Joventut Socialista de Catalunya
- Joves d'Esquerra Verda – JEV
- Món-3

- Associació Catalana d'Investigacions marxistes
- Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC
- Coordinadora per a la Memòria Històrica i Democràtica de Catalunya
- Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya
- Sin Permiso
- Suburbe-Associació Cultural Estenent el desastre
- DeBarris sccl

Ponències 2009

més enllà de la crisi

UPEC **Universitat
Progressista
d'Estiu de Catalunya**

Amb la col·laboració de

 **Generalitat
de Catalunya**

 **Diputació
Barcelona**

Ajuntament de Barcelona